

IULIE 1988

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN
DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

Acei ani de răscruce

Diplomați și misionari, alți diferiți călători străini ce au avut prilejul să treacă prin reședința Moldovei au consemnat în notele lor de drum informații prețioase despre Suceava, recunoscută, în veacurile al XV-lea și al XVI-lea, primă faimă ei. Dar au fost și alții de „vizitatori” care-și doreau să fie stăpînitorii orașului și cuceritorii cetății sale. Și de la aceștia s-au păstrat, de asemenea, numeroase relatări. În acest sens, amintim cronicile turcești ce abundă în astfel de știri. Scrierile amintite — imnuri de slavă ale sultanilor „mai tari decît cerul” — au grijă să ocolească ceea ce nu le era pe plac, să nu pomenească de înfrîngerii și să privească pe cei potrivnici cu dispreț; dar se găsesc și pagini unde lucrurile sînt relatate obiectiv, unii croniciari fiind martori direcți, participanți la evenimentele.

Multe informații de un interes deosebit se referă la înfățișarea cetății și a orașului Suceava în 1538 — an de cîmplite încercări pentru Moldova și capitala sa. Este vorba de expediția lui Suleiman Magnificul, în urma căreia Moldova cade într-o accentuată dependență față de Imperiul Otoman, cînd și Cetatea de Scaun, pînă atunci de nebiruit, este cucerită prin trădare. Spicium numai cîteva din însemnările acelor cronici despre Suceava, vom afla cîte ceva din ceea ce a dat marelui Sucevei mușatine și totodată vom înțelege de ce multe din lucrurile ce i-au creat faimă, astăzi nu mai sînt.

Cetatea de Scaun, rivinită cu atîta patimă de cuceritori, este prezentată în cronicile turcești cu admirație izvorită și din bucuria că a fost, în cele din urmă, răpusă oștilor otomane, uitînd însă că acest fapt s-a datorat trădării, uitînd că în alte două rînduri cetatea a fost de nebiruit, chiar și în fața lui Mehmed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Mustafa Gelalzade care l-a însoțit pe Suleiman Magnificul în Moldova ne spune că: „Cetatea este înaltă, turnurile sînt solide, porțile înguste, șanțurile largi, deci este cu neputință de pătruns chiar pentru zborul unei păsări. În turnurile sale se găsesc așezate tunuri de toate mărimile, muniții și provizii din belșug. În șanțurile cetății sînt infipte țepușe de fier și de lemn, care alcătuiesc alte piedici. Cetatea este așa de bine întărită, încît foarte greu poate fi cucerită”. Alt cronicar (Nasuh Matrakci) compara cetatea, ce avea „ziduri numeroase și puternice”, cu cele ridicate de Alexandru cel Mare, viteazul rege macedonean rămas în Orient, idealul tuturor cuceritorilor.

Referindu-se la același monument, Mustafa Ali, cronicar din secolul al XVI-lea, spune că „cetatea avea turnuri, și mici și mari, de formă concavă, înălțîndu-se spre cer, avea și un șanț larg și adînc. De asemenea, pentru apărarea cetății, pe lingă ce avea turnuri puternice, era și plină cu tunuri, avînd totodată și diverse locuri de trecere întărite cu copaci. Toate acestea erau aparate cu multă vitejie și zel”.

Dar și orașul — reședința voievodală a fost admirat de cei care l-au văzut, fiind descris de Mustafa Gelalzade ca „un oraș foarte înflorit. Clima lui este temperată și are ape dulci și curate. Imprejurimile sînt împădurite și acoperite cu verdețea. Pe scurt este un oraș frumos din toate punctele de vedere”, iar Mustafa Ali în cronică sa caracterizează Suceava ca „un oraș plăcut, cu climă bună, cu vie și locuri frumoase pentru petreceri”.

Toate acestea s-au transformat „într-un jînt bătut de valuri” ne relatează o altă cronică turcească referindu-se la evenimentele din septembrie 1538. Cu prilejul acestor nenorocite întîmplări este căutat și găsit tezaurul domniei, măsură a puterii și fastului ei. Cronică lui Mustafa Ali ne informează că: „Husein-aga a fost însărcinat să sapa și să răscolească ușor unele părți ale cetății voievodului rebel al Moldovei care fugise, pentru a descoperi tezaurul și comori. S-a mai poruncit ca după ce vor fi găsite toate acestea să fie predate visteriei împărătești. Cu prilejul acestor cercetări și săpături făcute din ordinul sultanului cuceritor, au ieșit la iveală atîtea diamante de mare preț și atîtea aururi, încît au depășit închipuirea emirilor”. Mustafa Gelalzade, cel care, probabil, a avut prilejul să-l vadă chiar la Suceava, menționează că acest tezaur se compunea din următoarele obiecte: „...berbeci de argint, carafe, ibrice, cusme, pahare, săbii încrustate cu pietre prețioase, giuvaricale, vase prețioase de pus flori, cămăși de mătase, cărți legate în argint și aur, evanghelii, cruci, monede în mare cantitate, obiecte și mărfuri și de asemenea și obiecte de podoabă și lux, stoffe de mătase și multe alte lucruri care nu pot fi descrise de pana autorului. Bani și toate aceste lucruri au fost luate pentru a fi depuse în visteria împărătească drept obiecte de preț”.

Cronicile turcești ne mai povestesc că tot atunci, după căderea cetății: „Templele numeroase ale ghiaurilor rîi din fire, precum și veșmintele lor au fost incendiate și distruse în focul furiei în așa măsură, încît de la profetul Mahomed și pînă în zilele noastre, dușmanul nu a văzut o astfel de distrugere, și nici musulmanii nu au distrus vreodată în așa măsură din ambiție”.

S-au pierdut și prefăcut în scrum podoabele domniei, cîtorile reședinței voievodale a mușatinilor ce au înfrumusețat-o așa cum se cunosc unii oraș ce fusese capitală mai bine de 150 de ani. Moldova cea cu „sate bogate, cu belșug de ape, cu livezi și grădini mari” — cum o caracteriza Mustafa Ali —, deși înfrîntă, avînd scaunul domniei despuț de splendorile artei, totuși nu s-a prăbușit ca stat și inima ei — Suceava — nu a încetat să existe, iucîndu-și încă zbuciumatul ei destin, rămînd, peste veacuri, un simbol al măreției și gloriei românești în lupta pentru libertate.

Dr. Mircea IGNAT

Desen de George GAVRILEAN

IULIE

Dacă am putea cosi doar cu privirea această iarbă plutoare dacă o vorbă sau un tunet din lăuntru ar obosi mîinile ploii făcînd-o să se arunce-n gol... dar noi nu doar atît putem supremul nostru argument este că deslușim acestea toate chiar în secunda cînd fulgerul despica țeasta misterelor vedem și pentru ele suferim sorbind din așteptare.

Marcel MURESEANU

Conștiința scriitorului

Dacă scrisul este îndeobște un act strict individual, interesina înainte de toate pe autor, nu același lucru se poate spune despre rezultatul travaliului său și semnificația acestuia în cultura unei societăți.

Este știut că un om de literă ia condeiul în mînă pentru a-și așterne pe hîrtie versurile, nuvela, romanul sau piesa de teatru nu pentru ca apoi, lucrarea odată încheiată, să fie închisă într-un sertar ci pentru a fi adusă la cunoștința celorlalți oameni, potențialii cititori ai operei sale. Nu cred că un autor scrie doar pentru sine satisfăcîndu-și astfel un orgoliu secret, un „hobby” — pentru a folosi un termen la modă — chiar dacă uneori, el nu se grăbește să încredînteze tiparului creația sa din diverse motive. Mărturisită, sau nu, destinația este,

pînă la urmă aceeași: cititorul.

Desigur toate acestea sînt demult cunoscute și e de prisos să insistăm asupra lor. Mai interesant este însă „laboratorul de creație” al scriitorului de azi, în ce măsură acesta este conștient de misiunea pe care o are în societate.

Confruntat cu o civilizație dinamică, în care se produc schimbări profunde, revoluționare, în toate sferele de activitate umană, scriitorul nu este și nu poate fi un simplu fotograf al timpului său, instalat comod într-un turn de fildeș de unde observă neutru ce se petrece în jur. A constata doar nu este suficient, dacă nu imposibil numai și pentru faptul că scriitorul are, ca oricare om, o atitudine în fața vieții. Este de altfel știut că marii artiști care au tîns să

redea cu maximă obiectivitate realitățile din jurul lor, au luat implicit, o poziție față de acestea, o acceptau ori, dimpotrivă, o condamnau în numele unui ideal civic.

Indiferent de curentele și școlile în care istoria literară îi încadrează astăzi, marii scriitori de pretutîndeni au fost nu numai martori ai epocii în care au trăit și au creat dar și conștiințe ale vremii lor. În secolul trecut, un Bălcescu și Alecsandri, un Eminescu, Caragiale, Slavici — pentru a aminti doar cîteva piscuri ale literaturii române — constituie exemple strălucite în acest sens. Lecția lor de patriotism, de atitudine critică necrutătoare a stărilor de lucruri din vremea lor, încrederea în valorile perene ale poporului sînt prezente în fiecare creație lăsată nouă moștenire, străbat întreaga lor operă. Pe urmele lor au pășit marii scriitori din perioada interbelică pînă care numele lui Mihail Sadoveanu, Liviu Re-

breanu, Tudor Arghezi, George Bacovia, Lucian Blaga, Camil Petrescu, G. Călinescu reprezintă tot atîtea repere în evoluția creației literare din țara noastră.

Un moment hotărîtor în activitatea onora dintre scriitorii amintii l-a constituit desigur actual istoric de la 23 August 1944, moment de răscruce în istoria poporului nostru. Eliberarea țării de sub jugul fascist, cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimia, profunde transformări petrecute în viața social-economică a țării au constituit desigur tot atîtea examene de conștiință pentru scriitorii din acea perioadă, aflați la vîrsta maturității lor creatoare.

Faptele sînt dealtfel știute și nu este cazul acum să insistăm asupra lor. În aproape o jumătate de secol, dar mai ales, după cel de al IX-lea Con-

(continuare în pag. III)

Sergiu NEGURA

autograf

G. ISTRATE

Bucovina, carte a inimii

Bucovina a intrat în conștiința noastră prin lecturile literare și istorice, începînd cu cea mai fragedă vîrstă, prin literatura lui Nicu Gane și, apoi, prin cărțile lui Nicolae Iorga. Tot Iorga, printr-o lucrare specială, adevărată capodoperă, ne-a deschis înțelegerea și ne-a îndreptat pașii spre mormîntul de la Putna, unde veghează asupra destinului nostru, și astăzi, umbra fără moarte a unuia dintre cei mai mari fii ai acestui popor, Ștefan cel Mare.

Pentru mine Bucovina are și unele semnificații particulare, numai ale mele. Vreme de aproape șasezeci de ani, de la 15 august 1932, am străbătut-o în lung și în lat, cu piciorul sau cu căruța, cu mașina ori cu trenul. Am poposit îndelung în satele și orașele ei și am legat prietenii cu oameni de toate vîrstele și de toate categoriile, îmbogățindu-mi, în felul acesta, sufletul. Cum aș putea uita prima lectură a romanului Baltagul, pe drumul dintre Vatra Dornei și Cîrlibaba, pe o căruță în care duceam păpuși moldovenesc acasă, în Transilvania? Cum aș putea uita emoția care a pus stăpînire pe mine cu ocazia celei dintîi călătorii la Vatra Dornei, cînd am descoperit că frumosul oraș mă primea pe... Calea Transilvaniei, replică patriotică a Căii Moldovei, pe care intră călătorii care au străbătut Valea Bîrgăului, pe drumul invers, spre Bistrița? Cum aș putea uita popasurile pe care le-am făcut la Voroneț ori la Moldovița, în compania unor prieteni de peste hotare, ca profesoara Jindra Husková, de la Bratislava, mai impresionată decît noi, pareă, de minunile de la Voroneț?

Bucovina a fost pentru mine un fel de rampă de lansare. Îndrăgostit de Iași și de oamenii lui, încă din copilărie, nu puteam concepe înscrierea la universitate în altă parte decît în capitala Moldovei. Îmi aduc aminte de drumul pe care l-am făcut, de la Năsăud pînă la Iași, cu cele șase schimbări de tren ale lui, în toamna anului 1933, și mai ales îmi aduc aminte de clipa în care, odată cu cea de a patra schimbare a trenului, la orele 14,26, nu mă mai temeam că m-ar mai putea întoarce cineva din drum, să-mi îtrerupă călătoria și să nu mai ajung la Iași.

Vatra Dornei îmi devenise familiară. Trecerea pe aici a fost mereu marcată de achiziționarea unor cărți care se chemau Vatra, Romante și cîntece, Poeme și povești (toate de George Coșbuc!) ori Poezii, de Veronica Micu sau Destin, de V. Voiculescu.

În anii războiului, după dictatul de la Viena, urcam, periodic, spre Vatra Dornei, unde era refugiat fratele meu, și ne îndreptam spre Podul Coșnei, la frontieră, unde așteptam să vină mama din cealaltă parte a munților.

După anii '50, însoțit de unii colaboratori mai tineri, am străbătut Țara Fagilor din preajma Călimanilor, de la Păliniș și Dirmoxa, la Izvoarele Sucevei și la Brodina, la Soloneț, Cașvana și la Ulma, la Pîrtești și la Poiana Stampei, adunînd, cum ar spune Alecu Russo, graiul ei, prin care se întăresc mărturiile legăturilor indestructibile ale locuitorilor acestui jînt cu cei din Moldova și cu cei din Transilvania. Graiul din Bucovina este unul de tranziție, cu puternice infiltrații ardelenesti și moldovenesti. În el se reflectă, ca și în numele oamenilor care aduc aminte, deșea, de satele din jurul Năsăudului, printre ele și al meu propriu, istoria însăși a Țării de Sus.

A PRIVI

Mă bate gîndul...

Bucovina mi s-a părut întotdeauna, în peripliturile reportericești, o promițătoare divă cu irisuri „verzi ca două mistice smaralde” — vorba lui Cîcînat Pavelescu. Ar fi superflu să spun că, vai, în zăbava trecerilor multiple, n-am reușit să pătrund tainele promisiunii, acestea fiind rezervate, desigur, numai bucovinienilor get-beget. Ca observator venit din alte zări, am rămas doar cu admirația. Admirație pentru obcinile vîlurite, zidurile inegalabile, vetrele de istorie și civilizație contemporană; admirație pentru dirzenia și franchețea oamenilor locului, zăgăvîtată cu modestie în reportajele și scenariile mele. În Călimani, prin intermediul supraviețuitorilor unei operațiuni de salvare, vorbeam despre „Cei șapte care au văzut moartea”. La Rădăuți, îi luam ultimul interviu olarului Colibaba, în încăperea cuptorului, căpșușită cu ceramică de Kutj. La Vatra Dornei, ascultam sunetul orologului din turn și măsuram timpurile devenirii așezării. La Gura Humorului, Ostra, Leșu Ursului încercam să înțeleg sufletul minerului, de candoare eroică și dăruire nedisimulată.

Am găsit de cuviință că reportajul crud și fascinant, cu toată foamea cititorului pentru așez gen, nu e suficient pentru oglindirea zăberii temerare a oamenilor adîncurilor sucevene. Documentul de viață trebuie metamorfozat în opere de ficțiune, acest spațiu-matrice oferind creatorului surse majore de inspirație. Piesa de teatru radiofonic „Magistrala subterană”, cu o poveste de dragoste suprapusă pe iubirea minerului pentru meseria lui cutezătoare, izvorăște din răgazurile mele prin acești munți vrăjiiți și severi. E vremea ca acumulările să se reverse în beletristică. De aceea, mă bate gîndul să revin printre exploratorii subteranelor, să le pipăi iarăși inimile și să-mi chinui condeiul într-o hărăzire a unei narațiuni scrise fără prejudecăți.

S-au alcătuit puține filme, puține romane din acest univers captivant de muncă și viață spirituală. Minerul, iubitor și el de cultură, așteaptă de la autorii mai vîrstnici ori mai tineri o literatură adevărată, cu eroi convingători, de mare bogăție sufletească și nu personaje care rostesc neapărat lozinci, bă-

îndu-se cu cărămida în piept. Mai ales în domeniul literar, cum zice Boileau, rien n'est beau que le vrai.

Pornind tot de la acest spațiu românesc (atestat, iată, cu șase secole în urmă), mă mai bate gîndul să mă întorc la romanul istoric, reînviind de data asta epoca de strălucire mușatină din miezul veacului al XV-lea. Serialul de teatru despre tinerețea lui Ștefan cel Mare, început de Radio București în 1987 cu „Lăstunii se întorc la cetate” și „Cetatea cu mireasmă de cetină”, va continua cu un scenariu despre bătălia de la Baia, substanța dramatică urmînd a fi topită într-o proză mai amplă, inspirată din vremea cînd a răsărit o stea voievodală pe cerul Moldovei. Puținăteaca izvoarelor despre tinerețea ilustrului nostru domnitor oferă scriitorului un cîmp larg de imaginație artistică.

Am îndrăznit aceste confesiuni, stîrnit de aerul neconfinat al Bucovinei, promițătoare divă cu irisuri „verzi ca două mistice smaralde”...

Boris CRĂCIUN

Dincolo de partitura motivică și aria romanescă (decepute cu mină sigură) cărțile lui Pan Solcan comunică; toate romanele (sint acum cinci la număr, masive, descurajante) cresc pe același tipar, preferind hățșul epic, explicațiile stufoase, dialogul interminabil, fraza planturoasă, narațiunea prin răscol. Și, mai cu seamă, investigația / redescoperirea trecutului „sfărmat”, inventind amintiri. **Umbră** (1982) era — titlul ne indică — o căutare a umbrelor, reconstituind visurile de altădată, încercând a afla „cum a fost” într-un „peisaj de ședințe”, descriind jocurile puterii; biografia lui Z. (copilul teribil al generației) — absorbită de legendă — suportă variante, falsificind un timp învirețit, de răseruce, atins de „gustul furtunii”. Sintem în haosul genezei și acest roman-anchetă, recucerind anii „ascunși”, luminând Adevărul, propune o călătorie în cerc; traseu pe care se vor înscrie și celelalte cărți ale lui Pan Solcan. Eroii sint mari călători; iar călătoria înseamnă meditație. „Om de noapte”, Matei, un imaginativ, incapabil de a se fixa (**Jocul**, 1984) caută „înțururi nedescoperite”. Acest **oniroman**, credincios aserțiunii că „există tot ce ne imaginăm” cultivă motivul dublului, „incurcă” timpurile, respectă fluxul hipnotic; reactivarea amintirilor (deschise acum altor sensuri) conduce spre întilnirea cu sinele. Căutarea Marthei devine un destin, „fictiunea din Marta” reprezintă un subiect fabulos, înlocuind avalanșa evenimentelor din lumea reală. În paranteză fie spus, să observăm că în romanele lui Solcan foiesc femeile umbroase, enigmatice, bizare, „neconsumate de dragoste”, rîvnind rolul pur, reamintind mitul iubirii. Asistăm parcă la o defilare a femeilor fatale; toate personajele, dealtminteri, au vocația confesiunii și vicul rememorării. Ființe plurale, cu o nelstovită putere de multiplicare, cu numere exotice, femeile lui Pan Solcan au o frumusețe misterioasă, luminate interior, trăind difuz în închipuire. În **Nostalgia** (1987) profesorul care „știe tot” este un ocroritor al iubirilor pătimase, răsfoind „terfoagele amintirilor”, el citește catalogul, dialogînd prin lungi tăceri cu cel „trimis în lume”, si-luete ieșind din negură.

În fine, **Vameșul ploilor** — fidel aceluiași scenariu — înseamnă și un salt valoric, vîndind violențe stilistice; Pan Solcan devine astfel — cred — un romancier care nu mai poate fi ignorat. **Vameșul ploilor** ia un start senzațional; o călătorie fantomatică cu autobuzul, o ploaie torențială, întilnirea din timpul studenției bucureștene nebeficind de o „explicație”, apariția salvatoare a Ivonei. Toate aduc în amintire seara aceea, seara despărțirii, cind prietenul chemat să arbitreze devine stăpîn; era disputată iubita comună, orgolioasă și nepăsătoare Florence. Instalată în amintire, „Vameșul”, provoacă trecutul, dezgropă un subiect închis, inghesuie „în rama seriei de atunci” adevărurile adunate. Irumpe astfel o discuție aminată tocmai prin retragerea sa. Constată că revederea, în răstimpul scurs de la „separarea lumilor” îi leagă doar prin ură; fostul prieten este un necunoscut. El însuși „un băiat bun” la o revistă din provincie, un „visător subțire” care și-a refuzat destinul se descoperă ca un om plouat, într-un univers „derizoriu”. Singuraticul neajutorat, un nemulțumit care suferă, nepregătit pentru această confruntare, se trezește luat în antrepriză de Cora

unui mariaj se risipesc în seara aceea, ca o piatră de hotar. Șeful generației încasează senin lecțiile vieții dar o „trăiește” — intensificat prin absență — pe aceea Florence visătoare și încapătînată. **Revederea**, ca în toate cărțile lui Pan Solcan, ca în toate întimplările pe care le regizează viața este un esec. Regruparea devine o imposibilitate. Făcînd să vorbească o realitate „prea încărcată”, manevrînd trecutul, examinîndu-i aluviunile, aducînd la suprafață adevărurile, dislocînd „confortul clădit pe uitare”, reunirea de la familia Magheru consfințește ruptura, oficializează „separarea lumilor”. **Cele două Florence** exprimă izbitor divorțul; vechea Florence, lunată, cu visuri treze, cu arta de a bagateliza, o năcluire într-o lume palpabilă face

loc unei „plante de seră”, trăind într-o opulență absurdă alături de botanistul Simenski, un bărbat frumos și aiurit. Întilnește deci o Florence necunoscută; doar evocînd un timp consumat își înțelege suferința de a o fi pierdut. Uitarea se va așterne peste acest „cerc vesel și neobosit”, oferindu-i însă un răspuns scadent. Succesiunea de portrete (însirate în timp) face dovada unui analism de calitate; Pan Solcan evocă în tuse sarcastice atmosfera de grup, radiografiază mentalitățile sondează pitorescul vieții literar-artistică. Mari vorbitori, eroii lui Pan Solcan își conservă ingenuitatea, se mișcă — ieșind de sub legea timpului — în lumile interloare; ei nu trăiesc, ci retrăiesc. În consecință, romanul-digresiv, cu bucle epice, „încărcat” cu lungi monologuri — nu se citește chiar alert, deși scriitura impune. La Pan Solcan nu contează epulul **discursul onirosimil**, scriitura care se desiră, reîntorcîndu-se în trecut, fixîndu-ne în spațiul amintirii. Instalată în fantezie, scriitura nu mai are nevoie de o logică a demonstrației. Lățirea analizei, dilatarea amănuntului convoacă prezentul ca pretext.

În **Nostalgia**, roman supraponderabil, povestirea dospește, epulul trenează; autorul are, bineînțeles, plăcerea digresiunilor, a rîcoșului, iubește arta parantezelor. Narațiunea despletită, fără a personaj-pivot, supusă capriciilor memoriei și delirului imaginativ, romanul „prinde” provizoratul existenței „în curgere”, luminează satul de altădată ferit de seismele sociale. La Pan Solcan lumea (care „este așa cum ne-o închi-

puim”) e dominată de Eros, abundă — spunem — femeile fatale, bizare, confuzia vis/realitate se instăpînește. Satul „zumzător” există doar în memorie, consumă nesațioase veștile, avalanșa întimplărilor nu implică însă pe narator. Retras „în spatele evenimentelor”, inapt de a participa, „martor imperfect”, naratorul lui Pan Solcan este spectator; din „colțul” său examinează o lume tainică, fără asperități, răscolește subsolurile evenimentelor unui sat „adormit”, în care iubirile — doar ele — constituie „hrana de fiecare zi”. Între cei doi poli ai epicului (**Profesorul**, un „pivot al timpului”, un liber cugetător cu memorie falmoasă, cel care a înțeles lumea și, în replică „flința neștiutoare” — Turcuța, pentru care a sunat „ceasul altei vieți”) se perindă un vălmășag de personaje, iubind sporovăiala, fabulația neistovită. Nefirescul se întinde, răspunsurile se lasă așteptate. „O mare visătoare” precum Marina, o flință celestă se va transigura înrobîndu-l pe părintele Tibi; Vlad Dușescu, un bărbat „mare și blond”, un Don Juan sfios și timid, cu un suris dezarmat și faimosul său carnetel, Profesorul în dialog cu „vocea”, Stănescu — musafirul lui Moiscu, cu identitate ascunsă și puteri oculte, bătrînel șef de post Drincioiu inițind anchete, banda lui Crețu, revenirea „americanilor”, procurarea mireselor pentru bucureșteni și, nu în ultimul rînd, cealaltă Natalia, cuturelă de un frison adolescentin, rîvnind rejucarea unei partide de tenis — reprezintă tot ațtea fire intrînd în urzeala unui hățș epic.

Protagonistul lui Pan Solcan îndrăgesc jocul ipotetelor, visător, rîvnesc libertatea nelimitată. Litra, de pildă, o femeie „în căutare”, iese din somnolența minciunoasă și mersu-i indolent, revizuindu-și propria viață; și exemplele se pot înmulți după voie, eroii scotocind în „depozitul de visuri”.

Credincios unei formule epice, Pan Solcan își scrie cărțile cu o tură egală. **Simultanul editorial** al anului trecut n-a prea stîrnit comentarii; surprinzător, Pan Solcan lipsește pînă și în polemicile bilanțiere întocmite (încropite) de harnicii foiletoniști. Explicația e la îndemînă: romancierul nu a fost citit, altminteri omisiunile nu se pot susține. Mai mult, aș zice că după o lungă aminare (nu cunoscuta motivația), Pan Solcan a ieșit pe „scena literaturii” în zarva optzecistă, răscurpărîndu-și tăcerea prin densitatea problematică a cărților sale.

Adrian Dinu RACHIERU

*) Pan Solcan: **Vameșul ploilor**, Ed. Albatros, 1987; **Nostalgia**, Ed. Cartea Românească, 1987.

ION
PARANICI

Voi rămîne acolo

Prin legile grave ale trupului
Umblă vînturile ca o cavalerie ușoară
Prea cuminte carnea rîvindu-mi
Din vorbele bune — ale mersului drept
Prin ploii răvășite de vechi căutări.

Surghiuniți-mă-n legile-acestea
Pe viață, în fiecare zi să mă știu
Gălăgia superbă dintr-un tren de recruți
Sau calmul întinșelor aripi
Fugînd peste luciul stîpînei visării.

Voi rămîne acolo, scuturînd în somnii
Incolore în nopțile albe
Ce sapă fintini în credințele mele.

Numai destinele-ntoarse

Alba hirtie
Îmi numără clipe
În care n-am făcut pace cu mine,
Cel veșnic plecat
Să revină cu-o vară mai tînăr.
Întîrziată prin cartea tăcerilor mele
Și-nțeleși că-n filele ei
Au dreptul să umble
Numai destinele-ntoarse
Din adînci meditații.

În livezi năucite

Nesfîrșire — ai lăsat în ora
În care pe aproape
Tăcerea-și rupea veșmintele.
M-ai uitat apoi în crînguri năucite
De zarva florilor,
Să mă prind
De silabe ce picură-n ramuri.

Iată-mă aici

Am rămas în arbori și-n cărți
Să-ți păzesc ochii în care mă ascunzi.

Iată-mi însă aici,
Reîntors din căderea frigului
Să-mi apăs răbdarea cu plecările tale.

Tîmpla ce vede

Nedumeritele aripi
Se-ascut în imagini
Ce ard ca o rană.

Cuvîntul e pasăre
Pentru călătoria văzduhului
Și tîmpla ce vede.

De toamnă

Vă voi fi anotimp.
Căutați-mi privirile
În care nu apun
Nici văile, nici ziua,
Că de-ar apune
Cine mi-ar spune
Că-n versul acesta-i cutremur ?

Cine mai știe?

Ați văzut că-am rămas în cuvinte
Și mi-ați ascultat tăcerea.

Cine mai știe
În ce sunete-am ars
Și-n ce însonnii am devenit vers
Pentru înflorî pămîntul ?

Și iar mă-ntreb

Sînt pom în care vîntul
Se zbate ca un șarpe-aprins.

Neclintirea-i năruită-n mine
Și iar mă întreb al cui voi fi.
Al vostru de voi ști
Că sînt, e mult prea bine,
Mă veți purta în plopii goi
Sau în cuțitele din ploii,
Mă veți uita pe iute apă,
Scînteia undei să mă-ncapă.

Vîntul le va arde toate,
Din flăcări cine mă va scoate ?

Tentația onirosimilului*)

Magheru, soția fostului prieten pentru a fi „replasat în lume” (oferindu-i-se o carieră, bani, relații). Temuta femeie, avînd „vo-luptatea imixtiunii”, slăbiciunea de a-și dovedi puterea vrea să-i ordoneze viața; prietenul vrea să-și onoreze prin acest aranjament reparatură un vechi legămint, stîrnind elanurile gratuite ale clanului pentru cel care „nu are nimic”.

Firește „vameșul” va refuza; își explică absența, viața întreruptă prin metafizica iubirii. Dacă fostul prieten Edgar, ins metodic, pedant, pune la cale — ca o datorie de conștiință — această venire în București (plasîndu-l în țercul unui institut), „vameșul” nu poate uita umilînța unui deceniu; dorința de a nu pierde trecutul îl aruncă într-un joc diabolic, refuzînd transplantul bucureștean și mirajul succeselor rapide. Biet „comis-voiajor cultural” el intră însă în sarabanda întilnirilor, se lovește de zelul lui Dumitreaș („bine plasat”, înotînd în realitatea socială, cu o funcționalitate multiplă), intră chiar — minat irezistibil — în viața lor, uluit de frenezia împerecherilor, zăpăceala, puterea cominatorie a clanului.

O va reîntilni și pe Florence, recăsătorită, confruntîndu-se cu propriul trecut. El, străin de ambiția parvenirii, face din obsesia Corei un punct de sprijin, supunîndu-se de fapt destinului său. Ea, cea de altădată, risipitoare, trăind „cu ochii închiși” inventînd povești, s-a despărțit de aiureala existențială. S-au consumat două existențe separate; capitolul boemiei (scris împreună), proiectul

loc unei „plante de seră”, trăind într-o opulență absurdă alături de botanistul Simenski, un bărbat frumos și aiurit. Întilnește deci o Florence necunoscută; doar evocînd un timp consumat își înțelege suferința de a o fi pierdut. Uitarea se va așterne peste acest „cerc vesel și neobosit”, oferindu-i însă un răspuns scadent.

Succesiunea de portrete (însirate în timp) face dovada unui analism de calitate; Pan Solcan evocă în tuse sarcastice atmosfera de grup, radiografiază mentalitățile sondează pitorescul vieții literar-artistică. Mari vorbitori, eroii lui Pan Solcan își conservă ingenuitatea, se mișcă — ieșind de sub legea timpului — în lumile interloare; ei nu trăiesc, ci retrăiesc. În consecință, romanul-digresiv, cu bucle epice, „încărcat” cu lungi monologuri — nu se citește chiar alert, deși scriitura impune. La Pan Solcan nu contează epulul **discursul onirosimil**, scriitura care se desiră, reîntorcîndu-se în trecut, fixîndu-ne în spațiul amintirii. Instalată în fantezie, scriitura nu mai are nevoie de o logică a demonstrației. Lățirea analizei, dilatarea amănuntului convoacă prezentul ca pretext.

În **Nostalgia**, roman supraponderabil, povestirea dospește, epulul trenează; autorul are, bineînțeles, plăcerea digresiunilor, a rîcoșului, iubește arta parantezelor. Narațiunea despletită, fără a personaj-pivot, supusă capriciilor memoriei și delirului imaginativ, romanul „prinde” provizoratul existenței „în curgere”, luminează satul de altădată ferit de seismele sociale. La Pan Solcan lumea (care „este așa cum ne-o închi-

Se inserase.

Pe peron se întilneau pictele galbene ale munților cu pictele vinete ale apelor.

Personalul trecuse de cîteva minute. Cei cîțiva călători, excursioniști, vorbeau cînd românește, cînd nemțește, cînd chește. Îndată, săltîndu-și din curele ranițele umflăte cu tot felul de ierburi, se grăbiră spre cabană. Trei oieri, în urma lor, cu desagații pe umăr, făceau glume și rîdeau, arătîndu-și dinții albi și lați.

„Nu-i nici o nenorocire, gîndi impiegatul, oricine poate vorbi pe orice limbă, numai s-o cunoască. Oricine poate glumi, numai să știe... Gluma este sarea pămîntului, așa spunea cineva.

Curînd, gara dintre cele două picle rămase înșingurate și pitică.

Liniște...

Doar dinspre mesteceni de pe coastă, cerul se înălțase, brusc, și se aprînsese, apoi se bulbucase, amenințător. Nourii negri, cu gene roșii, argintate, se zbăteau și nu-și găseau culcusul. Întrăiți, suflînd prelung, cu caznă, se împungeau, muncîndu-se să stăpînească zarea și s-o înroșească.

„O să toarne, chibzui impiegatul. Din obișnuință, aruncă ochii spre ceasul cel mare, înfipt în stîlpul de lemn, parcă să-l susțină. Acceleratul urma să treacă peste treizeci de minute.

— Da, o să toarne... Și pe cînd electromecanicul se învîrtea, bombănînd, în jurul unui acumulator, de parcă nu i-ar fi înțeles rostul, îi vorbi.

— Mă, Petrică, eu sint un om mare! Aștept un tren în ploaie, petrec un tren în ploaie!

Celălalt se împotrivi, fără să ridice ochii.

— Ce ploaie?... De unde ploaie?...

— Petrică, eu sint un om mare!

— He!... He, he, he...

Dinspre ape, noaptea, sprîjnită pe maluri, curgea, calmă, definitivă însă dinspre coama cu mesteceni nouii veneau, grii, mustind de bănuială. Și însăși gara, devenind mai mică, împînsă de creștet, își trăgea suflarea, abia, abia, prin două, trei lumini.

Înghîmpat de un gînd, im-

vățase mai multe aici, în Poiana Sihăstriei.

Își explicase multe, un lucru nu reușise să și-l explice, în nici un fel. În școala de impiegati, profesorul de mișcare, un inginer bătrîn, chelbos, cu ceas de buzunar, cu cravată neagră, cu miințele albe, curate, foarte curate, mormăia, înainte de a-i pune nota, și fără să vadă pe nimeni: „Agaliu, Prescornic, cinci!”...

Răspundea mai bine, răs-

Agaliu, Prescornic...

piegatul își strînsese haina pînă la gît și intră, preocupat, în birou.

Simțea o stare de neliniște. Pentru ce iepurii au ieșit din pădure, au sărit peste lîmii și au pîndit gara, cu urechile lăsate? Pentru ce mierlele au zburat în coama ierbii? Pentru ce gizele au pîșcat, și încă atît de afurisit?... Pentru ce Hector, cîinele, a scheunat și s-a retras în cusca lui?

Împînsă în vîgăuna Sihăstriei, acolo unde, zice-se, lupul se îmbrățișa cu ursul nu numai să stîrmească nedumerirea coșofenelor, unde uliul se împăca iară cu ciocara nu să-și dureze împreună casă, — gara lui a cliptit vesel, seara de seară. Și, deodată, gara lui, parcă așteptînd cu spaimă, devenise mai mică, și abia își trăgea suflarea.

— Da, o să toarne...

Se legase de gara lui, deși, la început, i-a fost greu. În-vățase multe la cursuri, în-

pundea mai prost, profesorul de mișcare, zimbînd, mormăia, sentențios. Agaliu, Prescornic, cinci!... Nu-l fascinașe omul, nu-l fascinașe tonul, după cum nici nota, — fiind convîns, adesea, că știuse, de șase, ori de șapte, îl fascinașe cuvîntul... Agaliu! Ce înseamnă agaliu?...

O întrebare statornică, un răspuns imposibil.

A întrebă pe lingviști, pe etimologi, a căutat prin dicționare. N-a aflat răspunsul. Lingviștii, etimologii, nepuțințioși. Dicționarele, nepuțințioase...

Telefonul sună scurt. Își intrerupse gîndurile și ridica receptorul. Chemat din gara vecină, auzi o voce cunoscută

— 345 a trecut, ora 21,32

— G.

Cu ochii pe tabloul de comandă, urmări o vreme traseul acceleratului și chibzui. Iată, s-ar putea să nu plouă! Iată, s-ar putea să nu fiu un om mare... He, he, he, vorba

lui Petrică, electromecanicul. Apăsînd pe butoane, stabili parcursul de trecere la intrare și la ieșire, apoi, prin radio, luă legătura cu trenul.

— 345, Poiana, liber, pe direct, cu trecere, P.

Se ridică și, atunci, dintr-odată, lumina din tavan se făcu mai mică. Se întoarse din ușă și privi pe geam. Nourii cei negri își lepădaseră coamele și, într-o așteptare mocnită, ingenunchiaseră. Un fulger aprinse coasta cu mesteceni, alte fulgere se îngemănă, și norii se puseră în mișcare, ca niște forțe blîndate, urînd. Stropi grei răpăiau pe acoperișul de țiglă, tabloul de comandă se lumina nefiresc, după care becul din tavan stăruia palid, ca într-o pîndă.

Impiegatul roșii, absent, chiar independent de propria sa sîntă.

— Agaliu!

Fulgerile se încrucișau, pămîntul aprins se sălta, nevoinic, pe o rînă, pe altă rînă, se hurduca, gemînd, să-și lepede măruntaiele, și însăși gara lui, smerită pierită sub ziduri, își scutura temelile și, clipind oblic din cele trei lumini, ca dintr-o adîncă rușine, încerca să le reazeze.

Ieși, năuc.

Agaliu!

Norii au venit agaliu!

Să nu-l pătrundă apa...

Să nu-i curgă pe șiră.

Să nu-i curgă pe sub pîn-tece...

În șuvoaic reci... În șuvoaic calde...

Cerul, năruit, sisila, fulgerele se întilneau pe peron, se învîrteau, se lepădau, pămî-

(continuare în pag. 4)

Constantin BADERSCA

Heinrich Kipper — un scriitor uitat

Heinrich Kipper se numără printre cei mai de seamă poeți de limbă germană din Bucovina. A scris în dialectul șvabilor trăitori pe aceste meleaguri, iar datorită lui viața și obiceiurile coloniștilor germani din regiune au devenit cunoscute și în Austria, respectiv Germania.

Kipper s-a născut la 16 decembrie 1875, la Ilișești, fiu al unui colonist venit din Germania. În calitate de învățător la cursul primar, s-a angajat entuziast, pledând pentru interesele dascălimii din Bucovina. În această acțiune s-a asociat cu învățătorul român Mihail Chisanovici, împreună cu care, între 1901—1908, va scoate un ziar („Freie Lehrerzeitung”), o adevărată tribună în lupta împotriva autorităților retrograde. Într-un apel, confiscat de poliția austriacă, și-au expus revendicările. Reacția autorităților nu s-a lăsat așteptată. Chisanovici a fost concediat, iar Kipper — mutat disciplinar într-un cătun de munte, unde însă a continuat lupta, care s-a soldat cu un deplin succes: mutarea și suspendarea lor au fost anulate, amândoi fiind aduși la Cernăuți, cu titlul de învățători clasa întâi. Prietenia dintre cei doi bărbați de seamă ai intelectualității bucovinene a durat până la moartea prematură a lui Chisanovici, în 1915. Cu puțin timp înainte, l-a vizitat pe Kipper la Viena, unde acesta a fost internat în urma unei răni, grave, suferite în luptele din Carpați. După ieșirea din spital, Kipper s-a stabilit în Austria, la Oberhollabrunn, în calitate de profesor la un seminar din localitate.

Numărul și diversitatea lucrărilor lui Kipper sint cu adevărat im-

presionante. A scris în toate genurile, lăsându-ne numeroase opere. Vom încerca să salvăm o parte din ele din colbul uitării nemeritate.

Kipper a scris aproximativ o duzină de scenete cu caracter popular, compuse în dialect, care s-au bucurat de o deosebită apreciere în epocă. Cu prilejul unei vizite în patrie, în 1922, el scrie doar în câteva zile sceneta **Der Dickvetter als Hexenmeister**, (Vraciu), primitivă favorabil în revista lui Orendi Hommenau „Von der Heide”. Conținut umoristic, satiric, au și cele două piese, datînd din anul 1923, **Die gezahnten Schwiegerväter** (Socrii domesticiți) și **Die Teufelsschmiede** (Fieciaria diavolului), pe care Karl Kurt Klein le compară cu opera dramatică a scriitorului Friedrich Rech din Galiția. Din aceeași categorie de scenete mai fac parte: **Der bekehrte Prahlhans** (Lăudărosul convertit), **Das alte und das neue Jahr** (Anul cel vechi și cel nou) și **Neujahr** (Anul Nou).

Paleta încercărilor dramatice a scriitorului bucovinean se întregeste prin piese cu caracter tragic, scrise în limba germană: **Die Schulgemeinde von Schwarghof** (Părinții elevilor din Schwarghof), 1923, **Die Geschwister** (Frații), 1924, și **Die Sunden der Mütter** (Păcatele mamelor), 1924. Kipper reflectă conflictele de ordin moral ale tărânilor din acele ținuturi. Pieselor amintite li se adaugă: **Der Impresario** (Impresarul), anunțată ca o dramă modernă, **Die Zaubermelodie** (Melodia vrăjită) și **Die Meistergeige** (Viola maestrului). Din viața lui Franz Schubert este inspirată drama **Die Wiener Nachtigall** (Privighetoarea vieneză). Cu piesa **Friedrich Ludwig Jahr** se încearcă o incursiune în istoria Germaniei, și anume în vremea războiului de eliberare împotriva lui Napoleon.

Înainte de a fi fost cunoscut ca autor dramatic și epic, Heinrich Kipper a publicat poezii în dialect și în limba germană în revista „Von der Heide” și, mai târziu, în toate publicațiile de limbă germană din Bucovina. În almanahul **Bukowiner Deutsches Dichterbuch**, a apărut lângă Alfred Margul Sperber, Georg Drozdowski și Rose Ausländer.

Lirica lui Kipper idealizează viața la țară. Modernismul nu și-a găsit loc în creația poetului — din punct de vedere artistic și tematic. Dragostea, sentimentul naturii, reveriile fac subiectul predilect al versurilor sale. Prin forma lor discret melodică, simplă, prin optimism și vigoare, amintesc de cîntecele populare.

În 1915, apare volumul **Lieder eines Verwundeten** (Cîntecele unui rănit), care s-au răspândit repede, poate și pentru faptul că poeziile au fost puse pe note de renumiți compozitori din Austria. Kipper se arată profund zguduit de urmările dezastruoase ale războiului.

Jurnalul de război **Aus Wunden und Wunden** (Din răni și desfătări) este expresia nemulțumirii paroxistice a unui om care a cunoscut ororile războiului pe propria piele. Ca și Nikolaus Schmidt, poetul bănățean, Heinrich Kipper a ambiționat să fie educatorul șvabilor săi. De aceea a publicat un mare număr de povestiri în calendarele de limbă germană din Bucovina, în reviste și ziare. Sint prezente farsa, idila, satira și fabula. Tematica povestirilor este vădit educativă.

Kipper a devenit cunoscut și ca autor de romane: **Die Enterbten** (Dezmoștenii), 1925, **Die Tugendsschwur auf Zamka** (Jurămîntul de creștință de la Zamca, 1927), **Die Zirkuskinder** (Copiii circului) și **Der Todesflug** (Zborul mortal).

Fără îndoială, cea mai importantă și cea mai reușită dintre aceste opere cu caracter epic este romanul **Dezmoștenii**, în care autorul reia problematica dramei **Frații**. E reliefată influența nefastă a banului asupra conștiinței umane, în ambianța unui sat din Bucovina, în ultimul sfert de veac al secolului trecut. În esență, este un roman educațional. Gröbner e ilustrarea vie a procesului de dezumanizare sub imboldul atavic al setei de înavuțire.

Rolul lui Heinrich Kipper în literatura noastră este acela al unui scriitor popular. Pentru cititorul de astăzi, opera lui are o importanță valoare documentară. Kipper și-a câștigat locul binemeritat într-o istorie a literaturii germane din România.

Udo-Peter WAGNER

Proștii sub clar de lună

Recenta premieră a secției sucevene a Naționalului ieșean ne poate bucura cel puțin din trei motive: selecția repertorială (o binevenită reconsiderare a lui Teodor Mazilu, înscrisă pe linia valorificării dramaturgiei autohtone), o montare de înaltă artistică reflectînd reala capacitate a trupei și a regizorului, partituri reprezentative pentru actori. În esență, un spectacol de un nivel ridicat (așteptat și de aceea previzibil), o necesară confirmare a potențialului nucleului artistic ce-și desfășoară activitatea aici.

Montarea privește „lumea” lui Mazilu (un fabulos teritoriu de investigație, de ironii, de geometrii umane, de amănări și de refuzuri, de adevăr care frige și de blamări ne-crutoare” — după cum o numeste regizorul Ovidiu Lazăr în caietul program) nu numai cu claritatea microscopică a unei astfel de analize, dar și cu surisul trist al unei asmenea întreprinderi.

Piesa „Proștii sub clar de lună” posedă „în nuce” aproape întreaga populație a faunei mazăliene: „abjecți tandri”, „nebuli fățarnici”, escroci, ticăloși, hoji, lichele... Regizorul ne propune o „radiografie” amănunțită a „devenirii” acestora, de fapt a involuției lor. Luați în parte par ridicoli, în grup sint jocosnici. Grefați pe textul dramatic îi urmărim permanent în mișcarea lor „browniană”. Această deplasare haotică, semnificativă în context, contactul cu obiectele, gesturile lor sint înscrise pe traiecul ce duce de la aroganța inițială la imploratoarea țîrre finală, totul într-o atmosferă configurată de principiul „dacă sint la fel, trăiesc la fel”. Deși puțin aglomerată, scenografia — semnată de Marfa Axenti — construiește spațiul în limitele nimicniciei

personajelor încorsetate în universul material ce-l definește.

Etichetat de autor „șmecher”, Gogu, personajul interpretat de Liviu Manoliu, capătă și alte „valențe”: profitor sentimental, cinic, dar și... obsedat de iminentul control financiar. Actorul trăiește stările multiple ale eroului — mai puțin „umanizarea” — dovedind o stăpînire a rolului, relevîndu-și astfel calitățile actoricești. La dimensiunile maturității profesionale se situează Mioara Ifrim și Constantin Florea. Interpreta Ortansei („femeie-satanică” — în gînd și în fapt) își conduce personajul cu fermitate în întreaga suită de stări, supralicînd cu măsură unele trăsături, atenuînd altele. Impregnîndu-și rolul cu infuzii de luciditate, Constantin Florea creează un Emilian veridic, evidențînd forța acestuia de a rămîne cinstit. Clementina, înruchi-pată de Pusa Darie, devine îndrăgostita capabilă de orice compromis numai ca să-și păstreze soțul iubit. Actrița, bine dirlijată regizoral, își construiește rolul cu meticulozitate, dovedind reale calități scenice. În limita partiturii, Dana Olaru (Vasilica — persona) neglijat, din păcate, de autor) oferă o prestație exactă înscrinîndu-se alături de Dan Victor (Tătăl Ortansei), la debutul său pe scena suceveană, printre promisiunile certe ale colectivului. Maria Ștefanache (Mama Ortansei) și Rareș Stoica (Chelnerul și Comentatorul) sint doar apariții necesare.

Premiera, a treisprezecea, în cei aproape patru ani de fiintare a secției, se înscrie cert în necesarul proces de profesionalizare a acesteia. Este nu numai un pas câștigat, ci și un etalon de la care nu trebuie abdicat.

Petru DRÎȘCU

DEBUT

VERONICA STEICIUC

Anul nașterii : 1968

Absolventă a Liceului „Ștefan cel Mare” din Suceava

Face parte din cenaclul „Nicolae Labiș” al Centrului de Indrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă Suceava.

ziduri, chipuri, aer,
pescărușul ucis de marinarii
cuvîntului

înfloresc merii
cărțile într-un zid înalt
pînă la ei
pe foile albe e
surisul tău neatins
de ghilotina absenței
glumeam cu frunza aceea
în timp ce haînele
dansau pe asfalt

în ritmul secundelor
în pietre
copii se retrăgeau
în timp ce lumina
se arunca sub roțile amurgului

Horățiu STAMATIN

Mioritica

1. am parte de năltare

într-o zi în care soarele
mă zice
alesul lui

2. locul între limite
crește odată cu experiența
orizontului învins

însemnat cu scrum
de stea
caut un loc

3. am să vă las să-l încercați
spunea o mamă

timpul se odihnește
legat la briul meu

4. ai nevoie de orizont
cînd deschizi ochii

MUNTELE respiră
sub un plai păzit de cer

X

5. prin ziduri de aer
sosește craiul nou

era pe cînd întregul
a fost tot
acum eu sunt o parte

6. sunt rodul
ultimei zile de odihnă

din odaia întunecoasă
m-am întors
mai înflorit

DICTIONAR

LOVINESCU VASILE (n. 17.XII.1905, Fălțiceni — m. 14.VIII.1984, București). Nepot al lui Eugen Lovinescu și frate cu dramaturgul Horia Lovinescu. Primele trei clase gimnaziale le-a făcut la Fălțiceni, continuîndu-și studiile secundare la Liceul „Sf. Sava” din București, unde și-a luat bacalauratul în 1925. Studii superioare la Facultatea de Drept din București între 1925—1929. A profestat avocatura începînd din 1930, în baroul Ilfov, îndeplinind între 1930—1942 și funcția de avocat al municipiului București, din 1942 fiind consilier juridic la uzinele siderurgice Reșița. A început să colaboreze din 1929 cu articole și studii pe marginea unor subiecte diverse de istorie literară, folcloristică etc., la revistele **Viața literară**, **Viața românească**, **Vremea**, **Familia**, **Adevărul literar** și artistic. După mulți ani a revenit la publicistică, semnînd în **România literară**, **Convorbiri literare**, **Orizont**. Lucrări publicate: **Al patrulea hagialic. Exegeză nocturnă a Craiilor de Curtea Veche**, București, Ed. Cartea Românească, 1981. La aceeași editură se află în curs de apariție volumul „Creangă și Creanga de aur”, o originală interpretare a basmelor lui Ion Creangă. Exegeza lui Vasile Lovinescu pe marginea **Craiilor de Curtea Veche** este în fond un mic „Tratat” adiacent instrumentelor tradiționale ale criticii literare, autorul vehiculînd „borgesian” informații diverse (heraldice, istorice, cosmogonice etc.) pe linia preferințelor autorului Craiilor de Curtea Veche... Referințe critice: Vighi, Daniel, în **Orizont**, 33, nr. 1, 1982, p. 2; Ungheanu, Mihai, în **Luceafărul**, 25, nr. 11, 1982, p. 2; Dârja, Viorel, în **Pagini bucovinene**, aprilie, 1982, p. I—IV; Gheorghiu, Mihai Dinu, în

Convorbiri literare, nr. 4, 1982, p. 5; Ciachir, Dan, în **Săptămîna**, nr. 594, 23 aprilie 1982, p. 2; George, Alexandru, în **Viața românească**, nr. 3, 1982, p. 79—86; Mureșanu, Ioan Matei în **Steaua**, 33, nr. 5, 1982, p. 57. LUCAN, GICĂ (n. 8.XII.1935, Călinești — Dărmănești, prozator). Studii secundare la Școala Pedagogică din Suceava (1951—1955), superioare la Facultatea de Filologie a Universității din București. Profesor la Școala din comuna Ipotestii — Suceava, Volume tipărite: **Balanța**, roman, București, Ed. Kriterion, 1979; **Nu-i greu să ucizi un corb**, roman, București, Ed. Kriterion, 1982; **Nopti banale**, roman, București, Ed. Kriterion, 1985. Într-un răs timp de cîțiva ani, Gică Lucan a publicat 3 romane în limba ucraineană, afirmîndu-se ca unul dintre prozatorii de frunte ai acestei literaturi. Mediul investigat de scriitor este cel de al satelor bucovinene, în etape diverse ale istoriei. Experiența și biografia autorului transpar discret sau în tușe apăsate în diversele ipostaze ale narațiunilor. „Cele trei volume formînd un tot unitar, ce ambiționează să realizeze o imagine edificatoare asupra devenirii istorice a unei comunități rurale, începînd din vara fierbinte premergătoare actului de la 23 August 1944 și pînă în zilele noastre. O încercare îndrăzneată, incununaată, după cum rezultă din aprecierile criticii de specialitate, de succes” (Ion Beldeanu). Referințe critice: Deleanu, Ioanid: **Un autor de literatură ucraineană — În Pagini bucovinene**, aprilie 1986, p. IV; Teaciu, Ștefan — în **Obrii**, 5, 1986; Kureliuk, Kolea — în **Zori noi**, 22 aprilie 1986.

Ion PINZARU

Conștiința scriitorului

(urmăre din pag. I)

gres al partidului nostru comunist, literatura ca dealtfel și celelalte arte, au cunoscut o înflorire fără precedent.

Moment hotărîtor în viața partidului și țării, Congresul al IX-lea, a însemnat nu numai începutul restituirii integrale a valorilor spirituale moștenite de la înaintași dar și deschiderea unui orizont larg de cunoaștere și creație pentru toți oamenii de știință și cultură din România. Este meritul istoric al partidului nostru comunist, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a conferi scriitorilor contemporani din patria noastră încrederea în forțele lor creatoare odată cu conștiința misiunii pe care o au în societate.

Procesului revoluționar de făurire a bazei materiale a societății socialiste s-a adăogat oa o dimensiune firească activitatea politico-educativă privind modelarea unui om nou, cu un larg orizont de cunoaștere, în sufletele de înalte idealuri umaniste. În această operă complexă rolul și rostul scriitorului printre semenii săi a crescut mereu. Investiții cu înalta misiune de a fi factori educaționali, de primă importanță în societate, scriitorii din toate generațiile dau cu fiecare operă creată cite un examen în fața cititorilor. Iată de ce, pe lângă talent, scriitorului contemporan i se cere să aibă el însuși un larg orizont de cunoaștere o gîndire filozofică-estetică de înaltă ținută, bazată pe principiile fundamentale ale materialismului dialectic și istoric. Fără o astfel de gîndire bine articulată, la care se adaugă în mod necesar o cunoaștere profundă a realităților din lumea de astăzi omul de litere nu va putea sesiza noul, tot ceea ce „devine în patrie”.

Cadrul generos de afirmare pe care societatea noastră de astăzi îl oferă poetului, prozatorului, dramaturgului, criticului și istoricului literar, tînar sau vîrstnic, îi oferă fiecăruia dintre ei șansa de a-și manifesta

personalitatea artistică în întreaga plenitudine.

În ultimele două decenii, tocmai datorită acestei noi ambianțe spirituale au înflorit ca niciodată în trecut talente reprezentative ce s-au afirmat cu strălucire în literatura noastră. Numărul lor este deosebit de mare și este greu să le enumerăm pe toate. Ceea ce se poate spune însă este că fiecare dintre ele se distinge printr-un „sunet propriu” expresie a personalității creatoare a fiecăruia.

Au apărut volume de versuri de mare frumusețe, străbătute de patos revoluționar și patriotic, romane, nu vele și povestiri antologice, piese de teatru memorabile. Critica literară, la rîndul ei, și-a diversificat și nuanțat judecățile de valoare căutînd să ofere cititorului repere cît mai sigure în educarea gustului pentru arta adevărată.

Desigur în această perioadă au apărut și lucrări cenușii, schematice, versuri șablonarde, piese declarative, demersuri critice minate de un sociologism vulgar. Plătînd tribut unor concepții învechite, a unor „mode” literare importate de aiurea, acestea au fost repede uitate de către cititori, reprezentînd doar exemple cum nu trebuie să se scrie astăzi. Deficitare sub raport ideatic ele s-au dovedit, implicit, fără valoare artistică.

Peisajul literar contemporan cu relieful său atît de divers se cere însă îmbogățit necontenit, Misiunea scriitorului ca dealtfel a tuturor oamenilor de cultură de astăzi este de a crea opere care, prin fondul ideatic și măiestria artistică, să contribuie la nobila operă de modelare a conștiințelor, de cultivare a înalțelor idealuri umaniste, proprii societății noastre socialiste. La recenta Consfățuire de lucru cu actualul și cadrele de bază din domeniul muncii organizatorice de partid și politico-ideologice, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia acest deziderat pe care îl formula cu deosebită cla-

ritate: „Avem nevoie de noi romane, de noi poezii, de noi piese de teatru, de lucrări în domeniul artei plastice, de noi lucrări muzicale. Sint, multe, bune. Dar avem nevoie încă de unele și mai bune, în toate sectoarele”.

Acest îndemn patetic, înflăcărat, adresat de către secretarul general al partidului are un răsunset adinc în conștiința scriitorului de azi din patria noastră. Fiecare, în forul său interior, își reexaminează cu luciditate ceea ce a realizat pînă acum hotărît fiind de a crea opere, care, prin mesaj și valoarea artistică, să contribuie la lărgirea orizontului de gîndire și sensibilitate al omului de astăzi. Aceste opere care presupun din partea scriitorului o cunoaștere atotcuprinzătoare a realităților vremii sale, spirit îndrăzneț, o stăpînire perfectă a mijloacelor artei căreia i s-a dedicat se vor înscrie astfel în patrimoniul de valori spirituale ale națiunii noastre — pentru acum și pentru totdeauna.

Costin Neamțu, „Portret”

Cuvinte magice

„In vremurile de odinioară cind oamenii și animalele trăiau împreună pe pământ, un om putea să devină animal, numai dacă o dorea și-un animal putea deveni ființă omenească. Uneori erau oameni, alteori animale nu există nici o deosebire. Toți vorbeau aceeași limbă. Erau vremurile cind cuvintele erau ca o vrajă. Mîntea omenească avea puteri miraculoase. Un cuvint spus la întîmplare avea consecințe ciudate. De-ndată deveneam vii și ceea ce-ar fi dorit oamenii să se-ntimple se-ntimpla — Nimeni nu poate explica asta : Așa a fost“.

In românește de Oana PETRARIU

Astăzi
te strig

Astăzi te strig numai astăzi pentru ochii în care-ai putea să închizi plecarea și patimile poate viața și rugul pe care dînd celorlalți totul ai ars

Astăzi te strig peste acest sediment pururi inverzit pămîntul și sufletul meu

Astăzi te strig numai astăzi veșnic grăbit lăsa-voi miazănoape clopote clătînind

Emil DREPTATE

● Zilele Eminescu

În perioada 13—15 iunie a.c., la Vatra Dornei s-au desfășurat manifestările celei de-a VI-a ediții a „Zilelor Eminescu”. Cu acest prilej, la Casa Cărții „Nicolae Labiș” a avut loc un recital de versuri din lirica eminesciană: „Trecut-au ani ca nouri lungi pe șesuri”, susținut de actorii Georgeta Păduraru, Adrian Păduraru și Orodol Olaru, de la secția din Suceava a Teatrului Național „V. Alecsandri” Iași. În aceeași zi, tot la casa cărții, poezii George Damian și Marcel Mureșeanu au rostit versuri din creația lor, omagînd Lucașfărul de la Ipo-tești.

Tot în cadrul aceluiași manifestări, la biblioteca orașului, a avut loc spectacolul de sunet și lumină „Călătorind cu Lucașfărul în lumea basmului românesc”, iar la liceul industrial s-a desfășurat un recital de versuri polilingv (italiană, germană, franceză, engleză, spaniolă și rusă) „Eminescu, poet român de circulație universală”.

Manifestările au fost coordonate de poeta Cornelia Maria Savu. (G. D.)

● Colocviile revistei „Contemporanul”

La Suceava și la Rădăuți, a avut loc prestigioasa manifestare intitulată Colocviile revistei Contemporanul, care a prilejuit întîlniri, pe teme cultural-literare și științifice, cu un numeros public. Din partea revistei bucureștene au fost prezenți Corneliu Leu, redactor șef adjunct, prof. dr. doc. Ștefan Berceanu, Magdalena Popa, Radu Cărneac și Pop Simion, redactor șef al revistei România pitorească. Pe parcursul vizitei, oaspeții au fost însoțiți de poetul Marcel Mureșeanu, secretarul Cenuclui Suceava al Uniunii Scriitorilor. (D. M.)

● „Dialogul artelor”

Începînd din data de 15 mai 1988, în fiecare duminică se desfășoară, găzduit de fiecare oraș al județului, concursul „Dialogul artelor”. Manifestarea se înscrie printre cele mai importante activități politico-educative și cultural-artistice cuprinse în actuala etapă de masă a Festivalului Național „Cîntarea României”, antrenînd întregul potențial artistic al caselor de cultură, întreprinderilor și instituțiilor și asigurînd, într-un climat competițional de înaltă înaltă, cunoașterea și afirmarea valorilor interpretative, a celor din domeniul creației tehnico-științifice și literar-artistice, precum și descoperirea și promovarea de noi talente. Concursul s-a desfășurat în orașele Fălticeni, Siret, Solca, Gura Humorului, Rădăuți și în municipiul Suceava, vitoarele „gazde” fiind Vatra Dornei și Cimpulung Moldovenesc. (R.V.)

● Manifestări culturale

Sub genericul „Decada culturii”, în orașele Siret (22—31 mai), Rădăuți (27 mai — 5 iunie), Fălticeni (6—15 iunie) și Vatra Dornei (17—26 iunie) s-au desfășurat ample manifestări politico-educative și cultural-artistice, la care au participat activiști de partid și de stat, oameni de cultură și artă, formații artistice, interpreți și creatori.

Oamenii muncii din localitățile amintite au participat la numeroase dezbateri, schimburi de experiență, simpoziune, mese rotunde etc., s-au întîlnit cu personalități ale culturii și artei contemporane, au fost „beneficiarii” unui bogat program de spectacole, concerte, filme artistice și documentare, au străbătut un interesant și divers itinerar expozițional în domeniul artei plastice, al artei populare și fotografice, contribuind ei înșiși din plin, la reușita manifestărilor.

În același climat și într-o structură asemănătoare s-au desfășurat, în mediul rural, „Săptămîni ale educației politice și culturale socialiste în comunele Arbore, Dorna Arini, Marginea, Verești, Baia, Bogdănești, Boroaia, Cornu Lunzii, Frumosu, Fîntenele, Horodnic, Păltinoasa, Pîrtești de Jos, Pojorita, Rădășeni, Sadova, Satu Mare, Slatina și Zamostea. (R. V.)

● Premii

■ La concursul coral interjudețean „Gavriil Musicescu” de la Iași, ediția I, grupul coral bărbătesc al Casei de Cultură a Sindicatelor din Cimpulung Moldovenesc, dirijat de profesorul Emil Forfotă, a obținut premiul I, iar solistul acestei formații — Vespasian Lucaci — premiul special al juriului.

■ În cadrul concursului coral interjudețean „Ion Vidu”, care s-a desfășurat la Lugoj, județul Timiș, corul mixt al Căminului Cultural Boroaia, dirijat de învățătorul Gheorghe Manoliu, a obținut premiul al II-lea și premiul special al juriului.

■ La Năsăud, județul Bistrița-Năsăud, la manifestarea corală „Iacob Mureșianu”, corul mixt al Căminului Cultural din Putna, dirijat de profesoara Doina Bicu, a obținut diploma de onoare.

■ La Toplița, județul Harghita, o frumoasă impresie a lăsat grupul folcloric „Vatra”, de la Căminul Cultural Mălini, care a obținut diploma de onoare a concursului „Miorița”, iar instructorul acestui grup — cavaliștul Vasile Ungureanu — i s-a decernat o mențiune specială.

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DĂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Victor Traian RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA
Secretariat : Eugen DIMITRIU
Tehnoredactare : Valentin MILICI

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Suceava

Ucenicul atotștiutor...

Cu o veselie deloc molipsitoare, Constantin Preda versifică de o vreme prin reviste pozînd poezii și fiind convins, desigur, că și-a dat gata amiciei și inamiciei. „Eu plîng la masa mea de nuc”, se tînguie poetul, „sub cerul liber în surtuc (aici subtilitatea ne depășește), dar nu pentru că l-ar fi părăsit iubita sau din cine știe ce alt motiv terestru; pur și simplu C. P. nu știe „crinul un'să mi-l usuc”. Chestia asta cu uscarea crinului e, într-adevăr, o dilemă. Liniștea i se pare „de birt” (?), fumează „aloe” și „tei sau mirt” (dar ce mai contează!), e „chidă și zloată și zat”, atmosfera devine sumbră, drept pentru care „mămbăt și paul verlainne mă crede sub boruri” (Altă rimă la „onoruri” n-o fi fost de găsit). Mergînd mai departe, aflăm (dintr-o altă poemă) despre niște „oamne melancolice cu serbi”, despre o „lăcrită cu mănăși”, despre niște „generali cu pipe” hoinăritînd prin gări pînă ce luna se face „rară rară / cu raze de liliput”. Și tot așa, bine dispus și făcîndu-ne ștrengărește cu ochiul, C. P. potcovește cuvintele într-o ciudată și personală asociere din care poezia, atît cît există, abia se mai vede. Restul fiind... mult zgomet pentru nimic.

N-avem ceva anume cu autorul, nu-i singurul, de altfel,

dintre tinerii de talent care au beneficiat de o prea grăbită încurajare și lansare publică, dar cazul în sine readeuce în discuție ceea ce se cheamă asumarea responsabilă a actului creator. Lucrurile se prezintă cam așa: după un debut promițător sau chiar remarcabil, cel salutat cu încredere de critică începe să cedeze tentației, să-i zicem, de popularitate. Încet-încet, din dorința de a-și marca prezența în viața literară, el asaltează redacțiile, editurile cu tot ce-i iese de sub peniță. De unde pînă mai ieri își mîgălea cu îndrjire fiecare rînd, știind să renunțe la ceea ce trebuie renunțat, dintr-o dată dînsul se crede a fi dobîndit toate secretele artei cuvîntului. Alături, slujit mai puțin de talent și mai mult de ușurință „de a produce texte”, noul aspirant la gloria literară devine agresiv, gălăgios, irreverențios cu valorile consacrate. Nu lipsesc nici situațiile cînd novicele noastre, minat de aceeași ispită a singularizării, se hazardază în a da verdicte și a propune radicale „rupturi” în spațiul literar contemporan. O mostră edificatoare descoperim în revista „Amfiteatru” nr. 4. Sub confuzul titlu „Iubirea noastră înviată”, Cristian Popescu care sentențios: despărțirea nu de un model, nu de un anumit scriitor „sau de un grup de scriitori anu-

miți”, ci de „o întreagă epocă literară”. Acum și aici. „Acum și aici-ul nostru”, insistă C. P., înseamnă ruptura între două continente românești de literatură”. Ce vrea să fie această ruptură cerută de C. P.? Nici mai mult nici mai puțin decît o apocaliptică „dislocare de profunzime” ai cărei „producători și beneficiari”, avertizează C. P., sînt „toți cei care am început să scriem de vreo 10—15 ani încoace”, deci cei ce aparțin deceniului „optzecist”, în care C. P. vede „un fel de strămoși în viață” (?!) ai crei pe care o anunță. Cît despre „felul” cum va arăta literatura acelei epoci, C. P., ca „producător și beneficiar”, nu prea reușește să ne clarifice. Din blîugiurile sale teoretice rezultă totuși că aceasta va fi „un amestec al genurilor” sau, cum se exprimă autorul, „Un fel de vorbitor la care stă o coadă de cititorii dornici să vorbească „gură în gură” cu scriitorul”. „Scriitorul, prevestește C. P., va prefera di-

soluția genurilor. Mai precis, va prefera înlăturarea prejudecății că el scrie „poem” sau „nuvelă” sau „roman”. Ca urmare cartea se va transforma, în viziunea sa, într-o ciudată „scrisoare”, adică într-o hibridă înșurire de e-nunțuri eliberate de așa-zisa povară a normelor artei literare. Pentru că C. P., iată, întrezărește chiar de pe acum această cel puțin stranie metamorfoză: „Scriitura jurnalului înțeleasă ca notație directă, detașată de prejudecata literarității (subl. n), este cea care năpădește cărțile de poezie, cît și cele de critică. Nu este vorba de jurnalul ca literatură, ci (atenție n.n.) de literatură ca jurnal”. O mai absurdă teoretizare a amatorismului, frumos drapată sub flamura „coboririi cărții pe pămînt”, nu ne-a fost dat să cîntim ori să auzim.

Ioanid DELEANU

P. S. Valeriu Ganea ne acuză în revista Orizont că am fi nedreptățiți pe (același?) Cristian Popescu numindu-i „producțiunile” lirice „mici povestioare hazlii”. Cum de-am îndrăznit, se răstește mai pe ocolite V. G., cînd C.P. ar fi fost „recomandat” cu entuziasm de semnatari notabili (pe care-i și nominalizează). Bineînțeles, e dreptul fiecăruia să-și declare opțiunile și, pe cît posibil, să și le argumenteze (deși V. G. evită s-o facă). Păreră noastră rămîne că orice text se apără singur. Dacă are ce apăra. Iată însă ce crede V. G. a fi „poezie”: „Mama e gospodină. Ea păstrează zahărul în cupele unui sutien vechi, îngălbenit, a-gătat cu două cuie de perete. Că numai așa se-nducește o oală întregă de lapte c-o singură linguriță de zahăr”.

Agaliu, Prescornic...

(urmare din pag. 2)

tul căzut, gișînd, horcînd, clăbucii, galbeni, umflați, musteau, plesneau, surioaia...

Întepenit în marginea peronului, cu lanterna aprinsă, cu ochii în ochii locomotivei, ce se iviră, plutind, pe deasupra liniilor lucitoare, se zmuca, dintr-odată, și căzu. Văzduhul se scutură, tume-fiat, și limbile de foc plesniră, sec, și se deznodară, prelung, pe vale, și el n-a înjeles decît că limbile de foc aveau mai multe capete, o sumedenie de capete, și gara devenise prea pitică, și întunericul cumplit, peste măsură de cumplit, și gara suferea, fără a plînge, el suferea fără a plînge, și locomotiva, minioasă, îl depăși, mecanic, apoi vagoanele, plesnind din osii, ca într-o joacă, îl depășiră...

Gemu.

— Agaliu... Și se trezi. — Semnalele. Nu ai semnale!... Ridicîndu-se într-o mîna, strigă, înspăimîntat. — Petre!... Petre!... Adăgă, stupid. — Nu ai semnale! Nu ai!... Și trenul se oprește! Obligatori, Petre!...

Într-adevăr, locomotiva, cu mîndria balaurului învins într-o luptă nedreaptă, s-a oprit, brusc, și vagoanele s-au încontrat.

Împiegatul se uită la tren, se uită la gară, scurtcircuitul

s-a produs deodată, pe întreaga rețea, și-i curgeau pe șiră, și-i curgeau sub pîntece, șuvoaie reci, șuvoaie calde, și-i părea că-i el, și-i părea că nu-i el, că-i dublura lui, venită noaptea, aici, să-i facă și-cane.

Contorsionat, roști.

— Agaliu...

Călătorii, buluciți la ferestre, întrebau, tritați, și atunci se dezmetici, depășind starea de angoasă.

Fulgerile se mistuiră în susul rîului, încă mai ploua, dar, dinspre coasta cu mesteceni, se auziră bufnituri surde și flăcări, flăcări, fișneau ca săbiile. Pădurea luase foc.

Începu să dîrdie, nu de frig, cît de spaimă.

—N-ai fost un om mare... Trebuie să fii un om mare. Ai primit cinci la mișcare, numai cinci, nu va scrie nimeni despre tine... În ciuda acestui fapt, trebuie!... Amîn-tîndu-și de electromecanic, grăbit, se întoarse și strigă din răspuțeri, ca și cum electromecanicul urma să fie scos dintr-o altă lume. — Petre!... Mă, Petre!...

Se afla într-o situație necunoscută, nici o școală nu i-ar fi imprimat astfel de reflexe încît să acționeze, gara, pierită, care plîngea, fără scîncete, fără lacrimi, trenul care tăcea, mofluz, călătorii care întrebau, arăjăgoși, și cărora nu avea timp să le explice, focul ce se întindea, mușcînd din măduva proas-

pătă a copacilor, el însuși ud pînă sub piele, obligat să a-lerge și nu știa încotro să a-lerge, obligat să certe și nu știa pe cine...

Electromecanicul ridică din umeri, învins.

—E treabă de o noapte. Chiar mai mult...

Recapitulă cu conciziunea celui aflat în mare ananghie și, tocmai de aceea, capabil să cuprîndă toate faptele și să ia o hotărîre. Trenul a trecut semnalul de intrare, n-a trecut semnalul de ieșire. Blocul de comandă a fost scos din funcție. Iar coasta arde...

Tresări la un gînd.

Blocul de comandă a fost scos din funcție. Dar blocul de comandă i-a dat cale liberă. Semnalele erau pe verde. Numai pe verde. Preciș, Prescornic?... Preciș?... Hai, băiete, hai!...

Într-un vârtej, ajunse la birou și, folosindu-se de lanternă, completă ordinul de circulație. Și tot într-o fugă ajunse la locomotivă. După ce mecanicul semnă actul, împiegatul, convins de fapta lui, își pregăti lanterna. În clipa aceea, din ușa unui vagon, se desprinsă un bătrîn înalt, care se apropie încet de dînsul.

— Agaliu, Prescornic...

Il văzu și-i răspunse.

— Am aflat!

— Ce-ai aflat?

— Urcați!

— Iți asumî riscul?

— Norii au venit agaliu.

Blocul de comandă a pierit

agaliu... Mestecenii ard agaliu... Urcați!

— Ești suu?

— Am primit cinci la mișcare. Nu intru în literatură. Totuși, sînt împiegat. A trebuit să fac ceva...

Locomotiva, din rărunchii metalici, își slobozi chemarea. Trenul se puse în mișcare. Și cînd profesorul se înalță pe scara vagonului, împiegatul îi puse o întrebare.

— Totuși, ce înseamnă agaliu?

— Desigur, nu știu, veni răspunsul.

— Am bănuț.

Bătrînul, din ușă, se întoarse, ca și cum să-l vadă încă o dată.

— Și sensul de prioritate?... Și viteza?... De treizeci de kilometri. Ai cuprîns-o în act?... E un risc. E un mare risc... Eu te-am învățat cite ceva.

— Împiegatul mai făcu trei pași.

— Agaliu înseamnă cutezanță... Și nu uități. În gara următoare chemați pompierii. Am vorbit și cu mecanicul. Pădurea arde... Arde...

Ultimul vagon se mistui în întuneric.

Gara, fără lumină, părea și fără viață.

Peste două zile, împiegatul primi o telegramă. O desfăcu și citi următorul conținut. „Agaliu, Prescornic, zecă”.

Poate că agaliu înseamnă cutezanță. Poate că nu înseamnă nimic.